

Гергана Пенчева-Апостолова

Есета върху електронната култура и електронния човек

Това е една серия от реторико-философски есета върху въпроси от съществуването на Човека в Мрежата. Представят се така, както възникват в текущите ситуации на сблъсъка между традиционната култура и виртуалната култура на човечеството и в търсенето на мястото на българската култура в пространствата на мрежовия свят.

Първата серия от четири есета включва:

1. Виртуалната „неграмотност” – проявления и употреба.
2. За анонимността на твореца в социалната мрежа
3. За трансцендентализма на технологизма
4. Метафорите на мрежата

Gergana Pencheva-Apostolova

Virtual “Illiteracy”- Manifestations and Uses

Essays on E-kind

1. Virtual illiteracy
2. The Anonymous Artist and the Net
3. On transcendentalism and technology
4. The Metaphors of Internet

Виртуалната „неграмотност” – проявления и употреба

Абстракт: При пренасянето на човешкия свят в световите на виртуалното пространство, същността на човешката култура се запазва. Тъканта на виртуалната вселена е в текста. Нашето битие във виртуалните светове се осъществява като отпечатък в текст.

Затова въпросите за измеренията, проявленията и употребата на виртуалната неграмотност са важни. Разграничението между стандарт и фолклор в употребата на езика в мрежата е един от интересните проблеми в интеркултурната многоезична глобална мрежа. Те ще бъдат предмет на по-нататъшни статии, които засягат творчеството на индивида в социалната мрежа в условията на прехода, който нарекохме „виртуална неграмотност”.

Ключови думи: инфосфера, виртуална култура, виртуална грамотност, пиктограми в интернет, креативност, е-реторика, анонимен автор.

Virtual “illiteracy”- manifestations and uses

Abstract: In the transcendence of the traditional human world into the worlds of virtual space, the essence of human culture is preserved. The e-universe is text-woven. Our existence in the e-universe leaves imprints in its texture.

That is why the issues concerning the dimensions, manifestations and uses of *virtual illiteracy* are important. The ability to discern standard from folk uses of the language in the Net is one of the most interesting problems of the multilingual intercultural global web. They will be the focus of discussion in a series of essays concerned with the creative power of the human individual in the infosphere in the period of cultural transition and transcendence we have chosen to study from the perspective of ‘virtual illiteracy’.

Key words: E-kind, infosphere, virtual culture, virtual illiteracy, pictograms of internet, creativity, anonymous author, recursion, sets of worlds, double-existence, e-orality, e-rhetoric, transcendence.

(_/)

(=' .')

Валсиране
или самба
полонез
или джига
паважно или
по излъскан паркет,
понякога
и в трюма
веселие над маска
е настоящият
адрес
на карнавала.
<http://palisandar.blog.bg/tqi-toi/2011/03/04/kvarc.698705>

Писмеността като начин на произвеждане и съхраняване на текстове на електронни носители е едно от полетата на виртуалната култура, които изследваме в курсовите продукти на моите студенти от специалностите *Английска филология*, *Приложна лингвистика* и *Връзки с обществеността*. Изучаването на виртуалната култура има различни измерения. Освен че ни предлага навлизане в третата екосистема на съвременния човек – инфосферата, то все още е видимо повлияно от ценностната система на обичайната човешка култура и при нашето навлизане и излизане от нея, неизбежно се налага да мотивираме своето преминаване през двойните врати на ценностните стандарти в днешното общуване между хората.

От гледна точка на създаването на професионално отношение към езика, като предмет на изследване от страна на филолозите и лингвистите, от първостепенна важност е как се променят ситуациите на кодиране чрез езика и спомагателната символика в инфосредата. Това е в областта на приложната семиотика и в частност – на виртуалната реторика – там, където се прилага реторически ситуационен анализ [1].

Наблюдаването, предизвикването и промяната на ситуациите има значимостта на събития във виртуалните светове. *Как стават нещата там?* и *Кое ги кара да се променят?* са два от въпросите, които събуждат любопитството и правят един курсов проект приключение – защото целят постигането на ключове, механизми, инструменти за въздействие върху виртуалните светове – за постигане на професионализъм в анализа и съвършенство в крайния продукт.

Тук ще се спра на три ефекта от прехода към и обратно от англоезичната виртуална култура специално по отношение на непосредствения академичен диалог (2009 – 2011 г.): (1) въпроса за информативността на езика в ситуационната ограниченост на общуването в мрежата; (2) въпроса за транскрипцията и правописа и (3) въпроса за изкуството на играта с регистрите в употребата на езика като инструмент на казването-действие в редуваността на мрежовия текст [2].

За информативността на проявленията на електронната неграмотност

При изследването на явления и факти, които вече са станали и са добили популярност, не бихме могли да прилагаме прескриптивен подход. Съотнасянето на желаното с действителното в случаите, когато действителното не е онова, което би ни се искало да стане, поражда негативната оценка и често пъти пречи за бързото преодоляване на междинен етап в развитието. Конкретно имам предвид онова, което от гледна точка на писмената човешка култура, означава „неграмотността”, но от гледна точка на ставащата електронна култура вече е обичай, но и временно явление, тъй като технологичното развитие върви към преодоляване на индивидуалното отклонение от правописа чрез създаването на фонопис, а също – запис на цялостното информационно излъчване на индивида.

Така или иначе, днес продължаваме да се опираме върху писмеността. Азбуката, както отбелязва Галилей (1632 г.), е великото изобретение на човека, което позволява запис на текста. Грамотността или неграмотността се определя според способността за описване на фонемите с букви или с индивидуалната характеристика на транслитерирането като възможност, но тя има по-дълбоки равнища на информативност.

Поради това, че технологично кирилицата се въведе на доста късен етап от развитието на световната мрежа, първоначално писмата се пишеха на български чрез латинската азбука. По-късно се появи фонетичната азбука, която бе наложена върху латинската клавиатура. Не непременно върху американската или британската, но върху всяка латиница, наложена върху БДС 'азбуката', затова транскрибирането става, както при менютата на различни езици – според мястото на клавиша.

Фрапиращи примери в това отношение са: Qna – което би трябвало да е заместител на Яна, но, всъщност от гледна точка на английския език се чете като [к'на], или sladyr4eto, което би трябвало да се чете „сладурчето”, но е [сладИрчето]. Един от любимите ми примери е от афиш на фестивала „Пирин пее” от преди десетина години в Благоевград. На афиша се мъдреше достолепното Pigin Pee – което вече за хората, малко запознати с английския език, означава „Пирин пишка”.

В системното си изследване на езика на чатове Людмила Кирова дава следния пример и обяснение към него: *ima pove4e bygove otkolkoto ste synuvali*. (Повечето членове на КБГ използват т.нар. фонетична кирилица, а не БДС стандарта за печатане на машина/компютър, където ъ най-често се означава като у, което показва, че *bygove* представлява всъщност формата *бъгове*.) [3]

Защо дефинираме определени примери на диграфия като „неграмотност”? – Защото не изисква владене на езика, нито на БДС-клавиатурата. По същия метод си търсим командите, когато сме на конференция в екзотична за нас страна и лаптопът към мултимедията е на език, който не четем – например на гръцки или на китайски. Тогава ние намираме мястото. *Мястото е знакът. Не неговото съдържание.*

Съзнанието на човека, обаче, търси компенсаторно решение. И то се намира в използването на всичката налична клавиатурна символика. Така се раждат *пиктограмите на интернет*.

Структурата на електронния дискурс: текст vs. пиктограма

Под „пиктограма на интернет” ще разбирате всяко съобщение, което се кодира на естествения език чрез символиката на наличната клавиатура, съдържа допълваща информация за диалоговата ситуация и образува емоционалната тъкан на изказа на невербално ниво:

- Този вид съобщение може да се приеме като семиотичен комплекс с втори пласт *конвенционалност* с общоприети значения: цифри, препинателни знаци и емотикони, съкращения, вградени в мрежовия контекст и в ситуационния контекст; билингвизъм изразен в диграфия [4]=

- Съобщението-пиктограма носи информация за културните характеристики на кодатора – синхронизация и диахронност, индивидуален избор – графично-обусловен надвербален идиолект, проявяван най-забележимо в следните ситуации:
  - При кодирането на имената: Bulgaria (тука не използваме Bvlgaria), което една част от света произнася правилно като България, но за сметка на това – друга част произнася по техен начин; Gergana – отново проблемът с моето име, което обичайните потребители-чужденци на английския език отказват – по чисто психологически причини, да прочетат извън правилото за четене на английски; Tsvetina/Tzvetina, Aleksandar/Alexander, Yablanitza, Boyadjiev/Boyadzhiev. Въпросът за избора на възможност за транскрибиране и транслитериране; тенденцията за опростяване на имената в съответствие с лесното им произнасяне и запомняне – при избора на аватари за интеркултурна комуникация, а също и за съхраняване на идентичността си чрез собствен избор на другото име: така невъзможното за произнасяне Gergana става Gaya, а името на китайския ни колега Хъ Минг придобива вида Данте сред групата европейски приятели.
  - При кодирането на никове и съчетаването им с аватар в конкретното електронно присъствие на индивида.
  - Евфемизми и заместители: от вида *кенинг - гатанка* - Голямата Братска страна. Отвъд Големия дълбок гьол. Опакото. Също и местните прякори на политици и нашумели звезди със съмнителна слава.
  - При **избора** на правописното нарушение: K'vo pra'ish/ kvo praib/; ja doda
  - При различните препратки в интертекста на споделеното диалогово пространство - Ti da ne si ritAl s nego? // ot vremeto na Gey-Lusak // toya ima graiferi kato na Hukulberi Fin basta mu // v subota hodehme na Ostrova I vednuj daje namerih edna golyama mida
- Съобщението-пиктограма съдържа преднамерени, многопластови в семиотично отношение, отклонения от двойствения стандарт на е-писането: индивидуализирана конвенционалност – топологично по характер, използването на повече езици; промяната на регистъра; графемите.

Пиктограмите на интернет са комплекс от вплетени в ситуацията на разговора ситуационни знаци и съответстват на предмета на кинесиката и проксемиката в

обичайния човешки диалог – разстоянието и близостта, мимиката и жестовете, пространственото проектиране на линейните и вертикалните зависимости при играта с регистрите.

Виртуалната неграмотност, всъщност е **преход** от обичайното писане към нов тип кодификация в е-пространството, която държи сметка за магията на записа, неприкосновеността на съобщението, езотерическия характер на информационния обмен.

Към характерните черти на „е-неграмотността“ (или виртуалната неграмотност) отнасяме също и диалоговите актове, маркирани чрез символ и вербална формула по специфичен, но не много различен начин в различните диалогови пространства: форуми, чатове, блогове, социални мрежи, Q&A сесии в индивидуалните сайтове.

Дори в ограничението на социалните мрежи – общуването чрез гласуване от типа „харесвам – не харесвам“, палец нагоре – палец надолу се съдържат два вида контексти:

(1) индивидуалното отношение: някой е отсъствал два дена от твоето комуникационно поле – появява се със снимка, песен, сентенция – ти кликваш „харесвам“ – в отговор получаваш ☺ или ☺))). Вместо дългите обяснения от рода на – *липсваше ми, радвам се да те видя, не мога да говоря сега, но съм тук до тебе – не съм машината, има ме.*

(2) Рамковият контекст, който мотивира знака чрез формулите на *ад хоминем* или *аргумента на споделеното отношение*: „вие и още 123-ма души харесват това“ или „бъдете първият сред вашите приятели, които харесват това“; а във втория случай – препратката към гладиаторските борби в Древния Рим, който е част от електронния епос, създаван от игрите и филмите.

Един от логическите проблеми при комуникацията, чрез гласуване е: когато одобряваме отношението на автора към публикуван материал с негативна насоченост – поради ограничеността на символиката, сме принудени да дадем одобрение или да обозначим с „харесваме“ приобщаването си към негативна оценка, неодобрение, отхвърляне, възмущение.

Когато бележката е обозначаваща обекти от общото поле на е-разговора, тя е достъпна за всички и може да бъде прочетена съответно от носителите на други индивидуални предпочитания за кодиране с тази символика.

Неразбирането на съобщението идва на няколко нива съответно:

- Перцепция - когато използваме „шльокавица” (друга азбука за писане на съобщение на български език или свръхкирилизация при запис на съобщение на английски език), съобщението се чете по-трудно:
Nyamat vreme da riba naposleduk: бизи, туу бизи, ноу тайм фор плежър.
- Лаконичност – когато сме попаднали случайно в ситуация, която се опитваме да разчетем чрез вербалния код на съобщенията, но ни липсва рамката на синхронизация – тук се включват всички съкращения, които се използват в *есемесите* за *джиесемите* в *чатовете* и *твитър*. Те се променят динамично дори за една и съща аудитория – zdr. KS, tova go 4te6, nail?
- Недостатъчност на информацията – по отношение на нашите познания за предмета на съобщението, както и по отношение на културна информация по подразбиране.

Компенсирането на недостатъчността на съобщението от нашия мозък, както и аналоговите матрици, позволяващи компенсирането на разчитането на контекста от мрежата, преминават през етапа на търсене или попадат в технологична пауза.

Това е място-времето, където могат да се вграждат конкурентните интерпретации – реторическите инструменти на е-бизнеса и е-войната – разбиването на езотериката на съобщението и постигане на информационно надмощие.

Използването на симулирана неграмотност може да се съотнесе с общото психофизиологично състояние на индивида, както и с неговия интерес за постигане на индивидуалност на съобщението. Количеството вербална информация тук не е правопропорционално на информативността на съобщението в контекста на ситуацията – и като време, и като „място” по отношение на интернет пространството, където се осъществява.

През пролетта на 2010 г. помолих студентите от втори курс на бакалавърската програма по приложна лингвистика да направят извадка на обичайните си разговори в скайп, фейсбук или във форум, в който участват и да ги подредят в таблици според вида на форума и езика.

В закръглен формат, това бяха 1000 реда диалог, от които отделихме 68 думи и изрази. Останалото бе преповтаряне на тези изрази, набор от 12 емотикони и други графични символи и огромно количество препратки към музикални и видеоклипове или специфични сайтове. Студентите не използват авторски текстове – свои или цитирани – като текстови файлове.

Това не означава непременно, че студентите имат беден речник или че са на равнището на номиналното разпознаване на информационни единици, или че са обхванати от апатия или мързел. Те работят с огромни количества информация, които се разпределят структурно в извънмрежовото пространство на техните интереси и техния опит. До голяма част от невербалната информация в техния диалогов обмен външният за тази общност наблюдател няма достъп. Нещо повече – помолени да обяснят обмена – те се притесняват, поставяйки се на мястото на обичайния стандарт – и сами оценяват съобщенията си като бедни езиково и дори като „неграмотни” или „прости”. Истината е, че тяхното усилие е неструктурирано от гледна точка на приетите стандарти в традиционната култура за текст: то изглежда от тази гледна точка като дрейф насред океана без карта, компас и каквито и да било инструменти за навигация. Дали това е така, обаче, при по-широкото тълкуване на понятието „текст”, което представлява *тъканта на съобщението* [5], *структурата на дискурса* [6].

Всъщност ние нямаме достатъчно критерии за оценка на мотивацията за кодирането на нашите съобщения в пространствата на интернет и за характера на тази кодификация като специфичен вид човешко творчество, състезаващо се с всеобхватността на мрежата. Ако словообразователните модели и структурните модели на нашия език са описани в подробности, то общият културен модел за създаване на текстове-символи се следва по принципа на натрупването, харесването, пробите и грешките. Затова образователния софтуер на български, както и мрежовите преводи от и на български език са, меко казано, жалки.

Разпознаването на информацията в диалоговите пространства чрез прилагането на общата реторическа матрица оптимално според ситуацията е част от обучението на професионалния лингвист.

Пасивното умение за разпознаване на информацията натрупва модели, които се прилагат при следващия етап на обучение: играта на регистрите в е-комуникацията.

Обучението отново се разделя на две равнища:

- разпознаване и коригиране на моделите, заложен в интернет,
- генериране на свои образци.

Електронното писмо като източник на информация относно свободата на използване на регистрите в общественото общуване.

Индивидуализацията на диалога, която предлага интернет, налага един общ модел на неофициалност, основана върху подразбиране на фактическа близост на мястото на виртуалната близост.

Електронната поща се приема като продължение на диалога в реално време – най-вече за изпращане на изисквани текстови файлове по курсов проект или варианти на дипломна работа.

Интернет като медия, в най-широкия смисъл на понятието, осигурява на текста-диалог редундантност на всички равнища – като информация, като форма, като регистър.

Нека разгледаме един случай на употреба на мрежата за комуникация на две равнища в една ограничена ситуация на общуване:

Поради участие на едни и същи студенти в няколко избираеми курса, помолих ги да направят презентацията си по английски език за интернет въз основа на съдържанието на курсовия си проект по Културна история на Великобритания (известна сред филолозите като Странознание). Те трябваше да ми изпратят проекта по интернет с придружаващо писмо.

През първия месец на миналия семестър 4 пъти записвах на дъската името си, официалното академично обръщение, интернет адресите си.

В началото на декември започнаха да ми задават въпроса: *А какъв е адресът на електронната Ви поща?* На което отговарях: в контекста на изминалия курс на обучение, би трябвало да го откриете сами. Една част от тях отваряха записките си, друга част се сещаха, че го има на една книжка с тестове, трети – питаха по-големите си братя, сестри и приятели. Студентите от магистърския курс на обучение просто изписват името в полето за търсене на Гугъл, но второкурсниците не се сетиха поради бариерата на съзнанието: при зададена задача за намиране, те не третираат името като единица информация, защото е включено в пиктограмата на електронния адрес, и съответно – не прилагат обичайното търсене по ключова дума. Всъщност, оказва се, че студентите при всичката си подготвеност в областта на информатиката и практиката на виртуалната комуникация, не умеят да търсят информация по поредица от ключови думи, където се иска вербално очертаване на понятието.

Нека сега да се върнем към писмата:

Задача: *Изпращане на курсов проект от студент на преподавател*

Дадено:

- списък с разпределението на темите за курсов проект, воден от преподавателя;

- презентация по съдържанието на курсовия проект по странознание с използването на мултимедия и собственооръчно вписване на името и факултетния номер в списък;
- Оценка, вписана от преподавателя в последната графа на списъка.

Заключение: преподавателят знае кой студент каква презентация прави, а също така знае и факултетния номер.

Варианти на писма със запазено текстово тяло и с промяна на името и факултетния номер:

Фейсбук

(1) Здравейте, мога ли да попитам защо само по странознание и английски за интернет имам оценка, а по убеждаваща нямам? факултетен номер – 0123456789

(2) Hello,

Earlier this week (on tuesday) we spoke for my missing essay , and **You** gave me a new topic - My idea of a good summer, so I am ready with it, and because i am missing your e-mail, I am sending it here, I am sorry if its not comfortable for you but i dont have any other choice:)

Name:

Applying Linguistic (English and Greek)
Second year student

FN: 0123456789

(3) Shefe,na 28 v 07:30 bebe nali taka,da ne stavat grebki:)

*Групов отговорник, с която се уговаряме да сверим оценките в края на сесията.

(4) Misliq ,4e stavam ve4e mnogo nahalna, no.... s nahalstvo kam progres.Proverihte li na bite raboti (PL 4 FE/AE) po britansko stranoznanie?Ako da moje li tuk da mi napi beta ocenките na cqlata grupa?

(5) Zdraveite, az sum angliiska filologiq 2ri kurs i vi predstavih moqta prezentaci q po stranoznanie. Trqbva li da Vi q izprashtam. Bqh na testa i imam 3. S prezentaci qta shte moga li da si povisha ocenката?

(6) Hello, my dear :-) I am done with my term paper (portfolio), I wanted to ask You how would you like me to send it to You, via e-mail or skype or...? I can't find You online on skype and I don't know if it's suitable to send e-mails to You without asking first. Take care and have a pleasant evening ;-)

(7) zdraveite zdraveite zdraveite :)

kak ste :)

(8) Здравейте д-р Апостолова. Пратих ви презентацията на пощата (бъбъбъбъ@yahoo.com)

Югозападен университет " Неофит Рилски"

Приложна лингвистика Английски с Руски език 2 курс

Име - фак. номер 123456789

Е-поща

(1) Zdraveite, d-r Apostolova; izprabtam vi ese po pyrvata tema, "You should run very fast to keep in the same place". Az sym AF, vtora godina. Fakultetniqt mi nomer e napisan v prika4eniq dokument.

(2) Ese za povishavane na ocenkata

Име, факултетен номер

ENGLISH PHILOLOGY,SECOND YEAR

(3) English For the Internet

Име, факултетен номер

What are the characteristic features of internet texts ?

*Следва текстът на есето, без подпис.

(4) Уважаема д-р Апостолова, получихте ли преводите на текста от Вашия учебник, които изпратих на електронната Ви поща на 18.01.т.г. за дисциплината "Социокултурни аспекти на превода"? Нина Н. - АФ, Магистърска програма, 2 курс, фак. № 000000000

(5) Zdraveite, izprashtam Vi eseto mi. Yana G. - Angliiska filologiq, 2ri kurs, 2ra grupa, fac.№:8888888888

(6) Здравейте!

Кавам се Краси Ч - англииска филология, 4 курс, факултетен номер 7777777777777

Изпращам Ви есе, тъй като имам оценка 3 и се надявам да я повиша. Ако не Ви затруднява дали ще може като получите майла ми да ми отговорите, за да сам сигурна, че е стигнал до Вас!
Благодаря Ви предварително.

(7) Здравейте, уважаема доктор Апостолова!

Това са моите преводи, върху материалите, които ни зададохте.

Моля Ви, уведомете ме, ако има още задачи.

Казвам се А А , специалност "Английска филология", магистратура, факултетен номер:111111111111

Сърдечни, топли поздрави!

(8) Term Paper English Philology Masters Degree

Прикачен файл, празен мейл.

*Няколко такива.

(9) Portfolio about Bestsellers, D A-ski, MA Course

Take care and have a nice day ;-)

*Авторът е същият като на номер (6) от горния списък.

Веднага виждаме, че неофициалното общуване във Фейсбук налага отпечатък и върху начина на писане на писмо. Студентите, които през по-голямата част от живота си са имали достъп до интернет, възприемат електронната поща като специфично пространство, което има затворен и дори личен характер. За тях то е противоположно на публичността в чатове и форумите и създава отношение на неудобство заради навлизане в личен периметър.

Докато разговорът не изисква непременно обръщение, то при писмата липсата на официалната текстова рамка се усеща най-често в липсата на обръщението в началото и в подписа накрая. Нещо повече, писмото в повечето случаи липсва, а мястото се използва за прикачване на файл или за оформянето на самото текстово поле като курсова работа.

Виждаме ефектите на билингвизма и диграфията – двупосочно. Езиковите грешки не са толкова интересни в случая, колкото опитите за спазване на границите на учтивостта: противно на правилата, на английски е изписано местоимението You с главна буква като учтивата форма Вие на български. В чата има повече текст – там се говори. В електронната поща са пуснати в най-оскъден вид основните данни, независимо от това, че сме писали в час модел за писмо.

Липсата на навик в писането на писма, както и липсата на обучение в часовете по български език в училище за писане на писма, са характерни особености на нашата култура. Дори когато става въпрос за формули на официално общуване, съобщението се измества по посока на публичността на социалните мрежи.

Не е ли това опит да се слеем с тълпата, да се скрием зад привидната публичност, която, всъщност е маскиране на анонимността на отделния човек.

Страхът от комуникация чрез двустранна кореспонденция – дори от официален характер – не се ли явява страх от разкриване на собствената индивидуална същност на човека чрез негов личен текст. Страх да не се изложим.

Тогава се налага и неочакваното заключение: независимо от глобалния характер на комуникацията чрез интернет, ние продължаваме да се свиваме срамежливо и да се побутваме, образно казано, с лакът, вместо да проявим смелостта да изявим индивидуалността си чрез своята текстова проекция. Проблемът дори не е психологически. Проблемът е в липсата на комуникативно поведение, т.е. – в традиционното пренебрегване от нашата образователна система от най-ранните години в училище на обучението по речево поведение и речеви етикет. Липсата на семейно възпитание и липсата на образователно-възпитателна програма по интеркултурна комуникация оставят интелигентните ни деца в положението на съзнаващи своята неграмотност обитатели на глобалното село.

Днес човешкият живот протича извън мрежата и все още има повече хора извън виртуалния свят, отколкото в него. Затова приложението на двойния стандарт е неизбежно.

За професионалиста-лингвист стандартът се учетворява, тъй като измеренията на грамотността и неграмотността за реала и виртуала налагат движението между регистрите на неофициалния и официалния диалог от дескриптивност към нормативност.

При пренасянето на човешкия свят в световите на виртуалното пространство, същността на човешката култура се запазва. Тъканта на виртуалната вселена е в текста. Нашето битие във виртуалните светове се осъществява като отпечатък в текст.

Затова въпросите за измеренията, проявленията и употребата на виртуалната неграмотност са важни. Разграничението между стандарт и фолклор в употребата на езика в мрежата е един от интересните проблеми в интеркултурната многоезична глобална мрежа. Те ще бъдат предмет на по-нататъшни статии, които засягат творчеството на индивида в социалната мрежа в условията на прехода, който нарекохме „виртуална неграмотност“.

Бележки:

[1] Вж. Мавродиева, И. (2010). „Виртуалната реторика”, София, УИ „Св. Кл. Охридски”; а също и Александрова, Д.; Апостолова, Г. и др. (1997). „Теория и практика на писмената и устна комуникация”, гл. 3 Реторически анализ.

[2] Неологизмите и неосемантизмите не са предмет на това изложение.

[3] Кирова, Л., Електронно списание LiterNet, 14.05.2004, № 5 (54), <<http://litenet.bg/publish3/lkirova/slav.htm>>, последно посещение на 12.06.2010. За българския език бяха установени следните типови социолингвистични характеристики на компютърния сленг, от които можем да се ръководим при съпоставката с други славянски езици: 1. Билингвизъм; 2. Диграфия; 3. Абревиация; 4. Минимизация на езика; 5. Хипертрофия на графичния израз; 6. Употреба на прагматични маркери; 7. Разрастване приложението на принципа "Пиши, както говориш"; 8. Езикова игра... *Това са универсални признаци, залегнали в една глобална речева норма, която е дискурсно явление. Тези черти... не прехвърлят особености на равнището на езиковата система.*

[4] Тука се опираме на цитираната статия на Л. Кирова, както и на следните акценти в статията на Михайлова, Н. Електронно списание LiterNet, 10.08.2000, № 8 (9), <<http://litenet.bg/publish/nimihailova/inet.htm>>, последно посещение на 12.06.2010.

а/ Интернет е глобална мрежа - потребителите ѝ са буквално от целия свят. В "чатовете" може да вземе участие всеки, независимо от националността си. Повсеместно използван е английски език, при все че всеки предпочита да говори на собствения си език.

б/ За разговорния език в Интернет са характерни опростяванията, съкращенията, визуализирането. Причините за това са две. Преди всичко на екрана на компютъра по-късата дума се чете по-лесно. От друга страна, много важно е пестенето на времето за писане и съответно за четене. Затова са възникнали редица съкращения, които заменят думи, фрази или цели изречения, често използвани при процеса на общуване.

в/ Тук не става въпрос за степен на владеене на английски език, а за своеобразна конвенция за съкратено, а оттам - за опростено - писане. Важно е да се отбележи, че тези съкращения не са традиционните съкращения, познати ни от речниците и граматиките. Те са създадени от потребителите на мрежата и се използват само там.

[5] Според етимологията на думата „текст“, която означава „тъкан“ (Onions, С.Т. ed., *Oxford Dictionary of English Etymology*, 1996, Clarendon Press) – пространно се обсъжда употребата на това определение в Апостолова, Г., „Английският философски текст: интерпретация и превод“, 2011, с. 34.

[6] По Бояджиева, Е. (2010). English Morphology from a Theoretical Perspective, SWU Press, с. 13.